

Posudek na bakalářskou práci **Dominiky Křišťůfkové**
Písemné práce žáků druhého stupně základní školy

Bakalářská práce D. Křišťůfkové se zabývá písemnými pracemi žáků na druhém stupni základní školy, tj. v sedmém, osmém a devátém ročníku, se zaměřením na kompozici, slovní zásobu, gramatiku a pravopis.

Práce je standardně rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické kapitole autorka pojednává na základě četby odborné literatury a programových dokumentů (a) o písemných projevech žáků na druhém stupni ZŠ, (b) o školním vzdělávacím programu konkrétní školy, z níž získala materiály pro analýzu, (c) o povaze vývoje žáků na druhém stupni ZŠ.

Její výklady nejsou bohužel příliš uspokojivé; zejména překvapuje velmi slabá opora o odbornou literaturu – třebaže v seznamu odborné literatury na konci práce je uveden větší počet titulů, domácích a zahraničních, a to i práce zřetelně relevantní, které by jí mohly významně pomoci, ve vlastním textu čerpá pouze z velmi malého počtu pramenů, mj. ze slovníků a encyklopedií. K tomu přistupují i četné nepřesnosti a neobratnosti vyjádření, někdy méně závažné (s. 7 – *Hlavním pojetím je pochopení jazyka fungujícího jako nástroj k dorozumívání a také pronikání do souvislostí mezi jazykem a myšlením*), jindy závažnější (s. 7 – *Díky psaní slohové práce si žák osvojuje stylistické poznatky a stylizační činnosti*; s. 11 – *Každá základní a střední škola v České republice si vytváří program, který zahrnuje veškeré informace týkající se dané školy. Důvodem jeho vytvoření je realizace rámcového vzdělávacího programu*).

Za zvláště závažný u teoretické části práce pokládám fakt, že se autorka téměř vůbec nezabývá jazykovým vývojem žáků ve školním věku, podává jen velmi povšechnou charakteristiku jejich vývoje v tomto věku, povrchně se dotýká vývoje myšlení, vývoje zájmů a zálib, vztahu ke škole, nikoli však jazyka – přitom měla k dispozici a přečetla, jak dosvědčuje seznam literatury, např. rozsáhlou studii M. Nippoldové a McLaughlinovu práci o jazykovém vývoji mládeže ve školním věku, nemluvě o práci M. Kaly a M. Benešové; podobně pokládám rovněž za slabé (třebaže rozsahem vyhovující) autorčino zpracování tematiky slohových prací, opět překvapivě vzhledem k tomu, že příslušná odborná literatura, z níž mohla čerpat, je v seznamu odborné literatury na konci práce uvedena. Úvodní kapitoly tak autorce podle mého názoru neposkytují dostatečnou oporu pro vlastní analýzu.

Část praktická je rozdělena podle jednotlivých ročníků, v každé z těchto subkapitol pak autorka analyzuje práce žáků postupně, jak uvedeno, po stránce kompoziční (se zaměřením na osnovu práce), gramatické, lexikální a pravopisné, ve všech těchto oblastech se zaměřuje na zjišťování a vyhodnocování nedostatků, kterých se žáci dopouštějí. Hodnota této analytické části práce je v tom, že přináší velké množství utříděného autentického jazykového materiálu.

Bohužel také analytická část trpí poměrně častými formulačními nedostatky, některé jsou snad méně závažné (s. 17/18 – *Budu se snažit zachytit, jak se žáci drží pravidel zadaných slohovým útvarem, jak jsou tato pravidla zpracována, a která z nich dělají žákům největší problémy*), jiné ohrožují srozumitelnost vyjádření (s. 18 – *V pracích na sebe věty navazují po významové stránce způsobem, že následující věta navazuje na myšlenku obsaženou ve větě předchozí. Nakonec po stylistické stránce poukazuje na správné uspořádání jednotlivých slov ve větě a na schopnost jasně a uváženě uspořádat své myšlenky*; s. 18 - *Protože každé slovo označuje určité znaky a vztah k reálné skutečnosti, je důležité, aby bylo užito ve správném významu*).

Průběžně se autorka pokouší úroveň slohových prací v různých ročnících srovnávat; slabinou těchto pokusů i slabinou srovnání závěrečného je to, že se zakládají, jak se zdá, na autorčině subjektivním odhadu, a nelze je tedy pokládat za spolehlivé.

Po formální stránce snižují úroveň textu (kromě už zmíněných četných formulačních neobratností) poměrně časté neopravené překlepy a pravopisné chyby, především chyby v interpunkci.

Jsem vedoucí této práce, proto značný díl viny za její úroveň musím vzít na sebe. S ohledem na úsilí, které autorka nepochybně odvedla při třídění a hodnocení jazykového materiálu, nebráním zcela tomu, aby práci předložila k obhajobě; doporučoval bych ale spíše, aby ji stáhla a předložila v lepší podobě v pozdějším termínu.

Prof. PhDr. Karel Šebesta, CSc.